

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 91/2023 van 17 mei 2023

Betreft: Advies m.b.t. een voorontwerp van decreet *tot wijziging van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur* (CO-A-2023-102)

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit"), aanwezig: mevrouw Cédrine Morlière, mevrouw Nathalie Raghenon en mevrouw Griet Verhenneman en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna: WOG);

Gelet op artikel 25, lid 3 WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna: AVG);

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna: WVG);

Gelet op het verzoek om advies van de heer Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, (hierna: de aanvrager) ontvangen op 23/03/2023;

Brengt op 17 mei 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Op 23/03/2023 verzocht de aanvrager het advies van de Autoriteit met betrekking tot de artikelen 4 – 8, 10 – 19, 21 – 23, 27, 31, 32, 45, 56, 57, 61, 63, 66, 71, 72, 76, 79 – 81, 87 en 88 van het voorontwerp van decreet *tot wijziging van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur* (hierna: het ontwerp).

2. Het ontwerp vormt de juridische basis voor de organisatie van de volgende lokale en provinciale verkiezingen en wijzigt enkele bepalingen voor de installatie van de lokale bestuursorganen na die verkiezingen. Overeenkomstig de memorie van toelichting worden inhoudelijk de volgende doeleinden nagestreefd:
 - *"het laat toe dat een aantal fases in het verkiezingsproces verloopt met gebruik van digitale toepassingen (de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten, de aangiften van de verkiezingsuitgaven);*
 - *het werkt tekortkomingen weg die bij de vorige verkiezingen aan het licht kwamen;*
 - *het verhoogt de transparantie met betrekking tot de verkiezingsuitgaven;*
 - *het versoepelt de regelgeving over de toegelaten campagnemiddelen;*
 - *het regelt de vaststelling van de kiezerslijsten op basis van een centrale, authentieke gegevensbron;*
 - *het regelt een afwijking voor de vermelding van de achternaam van kandidaten op het stembiljet;*
 - *het voorziet in een telling van de stembiljetten per geografisch deelgebied;*
 - *in het geval van een samenvoeging van gemeenten regelt het de mogelijkheid om binnen één kieskring te stemmen met stemcomputers en met potlood en papier;*
 - *het brengt aanpassingen aan die nodig zijn om de kiesregelgeving conform te maken met de algemene verordening gegevensbescherming;*
 - *het voorziet in het recht voor kiezers om te weigeren om in te gaan op een oproeping om in een stem- of telbureau te zetelen, als zij al twee keer gezeteld hebben;*
 - *het actualiseert de regelgeving over het college van deskundigen van het Vlaams Parlement;*
 - *het voorziet in de verplichting om na de verkiezing en tijdens de bestuursperioden een modelakte te gebruiken voor de voordracht van mandaten;*
 - *het voorziet in een aantal bepalingen specifiek voor de installatie van bestuursorganen van een nieuw district."*

3. In wat volgt onderzoekt de Autoriteit in welke mate de bepalingen van het ontwerp overeenstemmen met de AVG, en verwijst zij reeds naar haar eerdere adviezen inzake de verwerking van persoonsgegevens in het kader van verkiezing, in het bijzonder de adviezen nrs. 164/2022¹, 209/2022² en 84/2023³.

II. ONDERZOEK TEN GRONDE

a. Rechtsgrond – algemene principes

4. De Autoriteit wijst erop dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt in het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, dat is vastgelegd in artikel 8 EVRM en in artikel 22 van de Grondwet. Dit recht is echter niet absoluut. De artikelen 8 EVRM en 22 van de Grondwet sluiten overheidsinmenging in het recht op bescherming van het privéleven (waar ook persoonsgegevens deel van uitmaken) niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling; dat zij beantwoordt aan een algemeen maatschappelijk belang en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling⁴. Elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt (en die van nature een inmenging vormt in het recht op bescherming van persoonsgegevens) moet niet alleen noodzakelijk en evenredig zijn, maar ook voldoen aan de eisen van voorspelbaarheid en nauwkeurigheid, zodat de betrokkenen, over wie gegevens worden verwerkt, een duidelijk beeld krijgen van de verwerking van hun gegevens.
5. De verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een wettelijke verplichting⁵ of voor de uitoefening van een opdracht van algemeen belang of in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag die aan verwerkingsverantwoordelijke is toevertrouwd⁶, moet overeenkomstig artikel 6.3 AVG, gelezen in het licht van overweging 41 van de AVG, worden geregeld door duidelijke en nauwkeurige regelgeving, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn. Bovendien is het volgens artikel 22 van de Grondwet noodzakelijk dat de "wezenlijke elementen" van de gegevensverwerking door middel van een formele wettelijke norm worden vastgesteld. Het gaat hierbij minstens om:
- het (de) precieze en concrete doeleinde(n) van de gegevensverwerkingen;

¹ Te raadplegen via: <https://www.autoriteprotectiondonnees.be/publications/avis-n-164-2022.pdf> (enkel beschikbaar in het Frans).

² Te raadplegen via: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-209-2022.pdf>

³ Te raadplegen via: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-84-2023.pdf>.

⁴ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv. GwH, Arrest van 4 april 2019, nr. 49/2019 ("*Zij sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling*").

⁵ Art. 6.1.c) van de AVG

⁶ Art. 6.1.e) van de AVG.

- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (tenzij dit duidelijk is).
6. Voor zover de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens een belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen vertegenwoordigen, omvat de wettelijke bepaling terzake tevens volgende (aanvullende) essentiële elementen:
- de (categorieën van) verwerkte persoonsgegevens die ter zake dienend en niet overmatig zijn;
 - de categorieën van betrokkenen wiens persoonsgegevens worden verwerkt;
 - de (categorieën van) bestemmingen van de persoonsgegevens, evenals de omstandigheden waarin en de redenen waarom de gegevens worden verstrekt;
 - de maximale bewaartermijn van de geregistreerde persoonsgegevens.
 - de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG.
7. De Autoriteit stelt vast dat het merendeel van de door het ontwerp omkaderde verwerkingen van persoonsgegevens een ernstige inmenging in de rechten en vrijheden van betrokkenen vertegenwoordigen, daar deze:
- betrekking hebben op bijzondere (categorieën van) persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 AVG (en meer bepaald persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken);
 - een grootschalige verwerking van persoonsgegevens inhouden; en
 - voorzien in het gebruiken van het rijksregisternummer als unieke identificator.

b. Verwerking van persoonsgegevens betreffende de kiezerslijsten

8. Overeenkomstig artikel 4 van het ontwerp dat artikel 16 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (hierna: LPKD) wijzigt, maakt het college van burgemeester en schepenen, uiterlijk op 31 augustus van het jaar waarin de gewone vernieuwing van de gemeenteraden plaatsheeft, een lijst op van de gemeenteraadskiezers die de toestand op 1 augustus van dat jaar weergeeft. Deze lijst wordt gemaakt op basis van een lijst die door de diensten van het Rijksregister op verzoek van de Vlaamse Regering aan de gemeente ter beschikking wordt gesteld.
9. Daartoe verduidelijkt de memorie van toelichting dat de diensten van het Rijksregister één extractie maken voor alle Vlaamse gemeenten samen, en dit extractiebestand vervolgens ter beschikking stellen van de gemeenten, zodat de kiezerslijsten van alle Vlaamse gemeenten op hetzelfde tijdstip en met dezelfde parameters worden vastgesteld en fouten kunnen worden vermeden. Ter zake is het evenwel noodzakelijk om te verduidelijken dat de toegang voor het college van de burgemeester en de schepenen beperkt blijft tot de gegevens over de

kiesgerechtigden ingeschreven in de betrokken gemeente (**en aldus geenszins betrekking kan hebben op gegevens van alle kiesgerechtigden in Vlaanderen⁷**).

10. In dit kader nog specificeert het ontworpen artikel 16, §4, laatste lid, LPKD dat het voormelde college optreedt als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4.7) AVG voor de verwerking van persoonsgegevens in de lijst van gemeenteraadskiezeraars. De nieuwe methode (*i.e.* de terbeschikkingstelling van het extractiebestand door de diensten van het Rijksregister) kan evenwel gevolgen hebben voor de kwalificatie van de verantwoordelijkheid betreffende de opstelling van de kiezerslijsten. Meer concreet moet er worden nagegaan of er sprake is van twee luiken van dezelfde verwerking, dan wel twee afzonderlijke verwerkingen (de extractie uit het Rijksregister, enerzijds, en de feitelijke samenstelling van de kiezerslijsten, anderzijds).
11. De Autoriteit brengt in herinnering dat de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke in de regelgeving moet overeenstemmen met de rol die deze actor in de praktijk opneemt en met de zeggenschap die hij heeft over de middelen die voor de verwerking worden ingezet. Ter zake moet aldus worden nagegaan wat de concrete verhouding is tussen de diensten van het Rijksregister (binnen de FOD Binnenlandse Zaken) en het college van burgemeester en schepenen. Indien er immers sprake is van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de onderliggende gegevensverwerkingen, is artikel 26 AVG van toepassing⁸. Het verdient aanbeveling om de bevindingen in dat verband op te nemen in de memorie van toelichting (dan wel in het ontwerp wanneer effectief zou blijken dat er sprake is van gezamenlijke verantwoordelijkheid).
12. Met betrekking tot de in de kiezerslijsten op te nemen informatie stelt de Autoriteit vast dat het gegeven 'geslacht' wordt geschrapt. Gelet op de verduidelijking in de memorie van toelichting dat deze informatie niet nuttig is voor het beheer van de stemming, is deze schrapping inderdaad noodzakelijk in toepassing van het beginsel van minimale gegevensverwerking vervat in artikel 5.1.c) van de AVG.
13. In dezelfde context lijkt ook de geboortedatum niet *a priori* noodzakelijk, aangezien elke persoon op de lijst per definitie ten minste 18 jaar oud moet zijn en de organisatie en het beheer van de kiesverrichtingen voor het overige de kennis van de precieze leeftijd van de kiezers niet vereisen. In de mate dat de precieze geboortedatum moet worden gehanteerd om de betrokkenen te

⁷ In het kader van een verzoek tot bijkomende informatie verduidelijkt de aanvrager het volgende: "*Met de uitdrukking 'voor alle gemeenten samen' wordt bedoeld dat de diensten van het Rijksregister de extractie uitvoeren voor alle gemeenten tegelijk, op hetzelfde moment en met dezelfde parameters. Elk gemeentebestuur krijgt nadien uiteraard alleen toegang tot de gegevens van de stemgerechtigden in de eigen gemeente.*"

⁸ Voor de praktische gevolgen in dat verband verwijst de Autoriteit naar punt 2 van het tweede deel van de op 2 september 2020 door de Europese Comité voor gegevensbescherming vastgestelde richtsnoeren 07/2020 *betreffende de begrippen "verwerkingsverantwoordelijke" en "verwerker" in de AVG*. Te raadplegen via (let op: deze vertaling werd nog niet officieel goedgekeurd):

https://edpb.europa.eu/system/files/2022-02/eppb_guidelines_202007_controllerprocessor_final_nl.pdf.

identificeren die zich in het kiesbureau aanmelden met een ander identiteitsdocument dan de identiteitskaart (bijvoorbeeld een paspoort of rijbewijs), waarop het rijksregisternummer – waaruit de geboortedatum eveneens zou kunnen worden afgeleid – niet wordt vermeld, dan is het in het licht van de vereiste transparantie en voorzienbaarheid in hoofde van de betrokkenen minstens aangewezen om voormeld doeleinde op te nemen in de memorie van toelichting.

14. Deze opmerking geldt eveneens voor het rijksregisternummer, dat overeenkomstig het ontworpen artikel 16, §4, LPDK vermeld moet worden in de kiezerslijst. De Autoriteit gaat ervan uit dat het doeleinde van de verwerking van het rijksregisternummer erin bestaat de kiezers met zekerheid te identificeren, in het bijzonder in het geval van homoniemen onder kiezers binnen eenzelfde kiesbureau. Hoewel de Autoriteit het belang van correcte identificatie en het daarbij verwerken van gegevens die voldoen aan de vereisten van kwaliteit en juistheid onderschrijft, wijst ze erop dat het gebruik van het Rijksregisternummer in België strikt geregeld wordt door artikel 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*. Het gebruik van het Rijksregisternummer is niet toegelaten zonder voorafgaandelijke machtiging, hetzij door de minister van Binnenlandse Zaken, hetzij door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. De Autoriteit herinnert er ook in het algemeen aan dat unieke identificatienummers een bijzondere bescherming genieten. Artikel 87 AVG voorziet dat de lidstaten die een nationaal identificatienummer vaststellen, er moeten over waken dat dit alleen wordt gebruikt met passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkene. Zo vestigde de gewezen Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de rechtsvoorganger van de Autoriteit, reeds eerder⁹ de aandacht op de in acht te nemen waarborgen ter zake:

- het gebruik van een algemeen identificatienummer moet worden beperkt tot de gevallen waarin dit strikt noodzakelijk is aangezien dit gebruik risico's impliceert inzake koppeling van bestanden;
- de doeleinden moeten duidelijk en expliciet worden gepreciseerd zodat men de beoogde soorten verwerkingen kan vermoeden/voorzien;
- de bewaartermijn en de eventuele mededelingen aan derden moeten eveneens worden omkaderd;
- technische en organisatorische maatregelen moeten het beveiligd gebruik passend omkaderen; en
- de niet-naleving van de bepalingen die het gebruik omkaderen moeten worden gesanctioneerd aan de hand van effectieve, proportionele en ontradende sancties.

⁹ Zie advies nr. 19/2018 van 29 februari 2018 betreffende een voorontwerp van wet *houdende diverse bepalingen "Binnenlandse Zaken"*.

15. Vervolgens neemt de Autoriteit akte van de vervanging van artikel 16, §4, tweede lid, LPKD waardoor vanaf de inwerkingtreding van het ontwerp louter de letter 'V' wordt geplaatst naast de naam van de kiezers die met toepassing van artikel 11 tot en met 14 LPDK in die hoedanigheid zijn erkend¹⁰ en het niet langer vereist is om de nationaliteit van de betrokken personen in de kiezerslijst te vermelden.
16. De kiezerslijst wordt krachtens het ontworpen artikel 16, §4, vijfde lid, LPKD "*bewaard tot de verkiezing geldig verklaard is conform artikel 203, derde lid van dit decreet of conform artikel 25 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscollèges of, ingeval van beroep, conform artikel 28, tweede lid, van het voormelde decreet.*" Overeenkomstig de memorie van toelichting moet deze termijn begrepen worden "*als een effectieve bewaartermijn, die zowel minimaal als maximaal is.*" De Autoriteit is van oordeel dat een dergelijke termijn niet verder gaat dan wat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de onderliggende doeleinden.
17. Artikel 5 van het ontwerp dat artikel 19 LPKD wijzigt, regelt dat de mogelijkheid tot inzage in de kiezerslijst bekendgemaakt wordt via een webtoepassing van de gemeente en via een fysieke gegevensdrager, zoals het gemeentelijk infoblad of een aanplakbrief. Daarnaast wordt het recht op inzage in de kiezerslijst en het bezwaar dat een kiezer tegen de kiezerslijst kan indienen beperkt tot de gegevens die op de kiezer zelf betrekking hebben (tot op heden is het immers mogelijk om ook voor een andere persoon na te gaan of hij (al dan niet) (correct) op de kiezerslijst is vermeld)¹¹. De Autoriteit neemt er akte van¹².

c. Procedure betreffende de afgifte van de kiezerslijsten aan de politieke partijen

18. De artikelen 4 en 6 van het ontwerp, die respectievelijk de artikelen 16 en 20 LPDK wijzigen, regelen de procedure betreffende de terbeschikkingstelling door het college van burgemeester en schepenen van de kiezerslijst aan de personen die zich er schriftelijk toe verbinden een kandidatenlijst voor te dragen voor de verkiezingen in de gemeente of voor de verkiezingen in het provinciedistrict waarin de gemeente ligt en aan de personen die als kandidaat voorkomen met het oog op de verkiezing. In eerste instantie mogen de kiezerslijsten die in dat verband worden doorgegeven **niet langer worden opgedeeld in stemafdelingen**. Ten tweede mogen de

¹⁰ Tot op heden voorziet dat artikel immers in een onderscheid tussen onderdanen van de Europese Unie en derde landen (de letter 'G' tegenover de letter 'V').

¹¹ Het volgt uit de memorie van toelichting dat deze wijziging werd doorgevoerd in navolging van het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen, goedgekeurd door de federale ministerraad op 8 juli 2022. Zie in dat verband het bovenvermelde advies van de Autoriteit, nr. 209/2022.

¹² In dezelfde context formuleert de Autoriteit geen opmerkingen bij de wijzigingen van het LPKD (betreffende het bezwaar tegen de kiezerslijsten) overeenkomstig de artikelen 11 – 16 van het ontwerp

personen die een kiezerslijst ter beschikking hebben, deze lijst **alleen gebruiken voor acties met papieren verkiezingspropaganda**.

19. Met betrekking tot het noodzakelijk en evenredige karakter van de inmenging in het recht op de bescherming van de persoonsgegevens door de verstrekking van de kiezerslijsten voor verkiezingsdoeleinden, verwijst de Autoriteit volledigheidshalve naar het standpunt dat zij hieromtrent recent innam in haar adviezen in haar adviezen nrs. 164/2022¹³, 209/2022¹⁴ en 84/2023¹⁵. De Autoriteit erkent politieke communicatie als een essentieel onderdeel van de deelname van burgers, politieke partijen en kandidaten aan het democratische leven en van het fundamentele recht op vrijheid van meningsuiting. Ze benadrukt evenwel het belang van de inachtneming van het in artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie verankerde recht op eerbiediging van het privé- en familieleven, van de woning en de communicatie alsook het in artikel 8 van het Handvest vervatte recht op bescherming van persoonsgegevens.
20. De Autoriteit wijst erop dat de verstrekking van de afschriften van de kiezerslijst aan de politieke partijen en kandidaten en de hiermee gepaarde gaande verwerkingen van persoonsgegevens een ernstige inmenging inhouden in de rechten en vrijheden van de betrokkenen vanwege de omvang ervan (grootschalige verwerking) en vanwege de gevoelige persoonsgegevens die eruit kunnen worden afgeleid. Zo kan uit het niet voorkomen op de kiezerslijst worden afgeleid dat de betrokkene zich bevindt in één van de gevallen van uitsluiting of schorsing van het kiesrecht (omwille van bijvoorbeeld een veroordeling, onbekwaamheid of internering). Het bezit van de kiezerslijst brengt verder ook de mogelijkheid met zich mee om aan individuele *targeting* te doen op grond van leeftijd of etnische afkomst, die in veel gevallen kan worden afgeleid uit de naam van de betrokkenen. De massale verstrekking van persoonsgegevens die de terbeschikkingstelling van kiezerslijsten vertegenwoordigt, doet aldus vragen rijzen omtrent de naleving van het noodzakelijkheids- en evenredigheidsbeginsel.
21. De Autoriteit wijst er wat dit betreft op dat voormelde beginselen niet enkel inhouden dat de doeltreffendheid van de beoogde verwerking ter verwezenlijking van het nagestreefde doel dient te worden beoordeeld, doch ook dient te worden bepaald of de beoogde verwerking de minst ingrijpende manier is om dat doel te bereiken. Een verwerking van persoonsgegevens wordt immers enkel als noodzakelijk beschouwd indien zij de minst ingrijpende maatregel vormt om het ermee nagestreefde doel (van algemeen belang) te bereiken. Daarom is vereist:

¹³ Punten 7 – 10.

¹⁴ Punten 6 – 20.

¹⁵ Punten 18 – 26.

- 1) ten eerste, dat met de gegevensverwerking daadwerkelijk het beoogde doel kan worden bereikt. Derhalve moet op basis van feitelijke en objectieve elementen worden aangetoond dat de verwerking van persoonsgegevens effectief doeltreffend is om dat doel te bereiken;
 - 2) ten tweede, dat deze verwerking van persoonsgegevens de minst ingrijpende maatregel is met betrekking tot het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Dit betekent dat indien het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer of van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet ingevoerd mag worden. Hiertoe moet met een gedetailleerde beschrijving en aan de hand van feitelijk en objectief bewijsmateriaal kunnen worden aangetoond om welke redenen de andere minder ingrijpende maatregelen niet volstaan om het doel te bereiken. Indien de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens is aangetoond, moet nog worden aangetoond dat de verwerking evenredig is (in de strikte zin) met het beoogde doeleinde, d.w.z. dat er een juist evenwicht bestaat tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat wordt beoogd – en dat daadwerkelijk kan worden bereikt – met die verwerking. De voordelen van de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen voor de betrokkenen. Ook hier moet kunnen worden aangetoond dat deze analyse is uitgevoerd voordat de verwerking wordt verricht.
22. Niettegenstaande bovengenoemd voorbehoud, moet de Autoriteit vaststellen dat de decreetgever in het onderhavige geval heeft gepoogd de risico's voor betrokkenen te beperken¹⁶ en aldus – minstens ten dele – tegemoetkomt aan de opmerkingen die ter zake in de eerdere adviezen zijn geformuleerd. Zulks laat uiteraard onverlet de verantwoordingsplicht die overeenkomstig artikel 5.2 AVG op elke verwerkingsverantwoordelijke (lees: ontvanger van de kiezerslijst) rust en de noodzaak om de naleving van deze regelgeving op afdoende wijze te handhaven (zie in dat verband ook artikel 8 van het ontwerp).
23. Naar analogie met hetgeen uiteengezet in punt 13, vraagt de Autoriteit zich vervolgens af of de geboortedatum van de kiezers noodzakelijk is voor het verspreiden van papieren verkiezingspropaganda. De Autoriteit herhaalt dat gegevens die voor verkiezingspropagandadoeleinden worden verstrekt, beperkt moeten blijven tot wat strikt

¹⁶ Te weten: schrapping van het rijksregisternummer, geen indeling in stemafdelingen (kieslokalen), gebruik beperkt tot acties met papieren verkiezingspropaganda en alleen in de periode die valt tussen de datum van de terbeschikkingstelling van de lijst en de datum van de verkiezing

noodzakelijk is. Aangezien de verdediging van een partijprogramma in beginsel betrekking moet hebben op de besturing van de samenleving in haar geheel, lijkt het niet nodig de (exacte) geboortedatum van de kiezers mee te delen aan de politieke partijen. Behoudens een behoorlijk gemotiveerde rechtvaardiging¹⁷ is de Autoriteit van oordeel dat dit gegeven, net zoals het Rijksregisternummer en het geslacht, weggelaten moet worden uit de afschriften van de kiezerslijsten.

24. Vervolgens stelt de Autoriteit vast dat er op heden geen maximale bewaartermijn wordt voorzien voor de kiezerslijsten die ter beschikking worden gesteld aan de politieke partijen en de kandidaten. Op heden immers voorziet artikel 20, §3, eerste lid, *in fine*, LPKD louter dat de lijsten alleen mogen worden gebruikt "*in de periode die valt tussen de datum van de terbeschikkingstelling van de lijst en de datum van de verkiezing.*" Deze bepaling houdt geen verplichting in om de lijsten na afloop van deze termijn te wissen. Het is zonder meer noodzakelijk om dit uitdrukkelijk te specificeren.
25. Tot slot wijst de Autoriteit in dit verband op het specifiek recht van bezwaar tegen de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van 'direct marketing'¹⁸ overeenkomstig artikel 21.2 tot 21.4 AVG: *Wanneer persoonsgegevens ten behoeve van direct marketing worden verwerkt, heeft de betrokkene te allen tijde het recht bezwaar te maken tegen de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens voor dergelijke marketing, met inbegrip van profilering die betrekking heeft op direct marketing. Wanneer de betrokkene bezwaar maakt tegen verwerking ten behoeve van direct marketing, worden de persoonsgegevens niet meer voor deze doeleinden verwerkt. Het in de leden 1 en 2 bedoelde recht wordt uiterlijk op het moment van het eerste contact met de betrokkene uitdrukkelijk onder de aandacht van de betrokkene gebracht en duidelijk en gescheiden van enige andere informatie weergegeven.*"
26. Het verstrekken van afschriften van de kiezerslijst voor (papier) verkiezingspropagandadoeleinden is een actief onderdeel van de 'direct marketing' activiteiten van politieke partijen en verkiezingskandidaten. Om ervoor te zorgen dat het recht van bezwaar de daadwerkelijk vereiste doeltreffende uitwerking heeft en om het voor kiezers gemakkelijker te maken hun recht van bezwaar in dit verband uit te oefenen, is het derhalve van belang dat zij aan de bron kunnen ingrijpen en dat voor burgers de mogelijkheid wordt ingevoerd om de administratie (zowel de diensten van het Rijksregister als de gemeenten) te verzoeken hun naam

¹⁷ Het zal daarenboven noodzakelijk zijn om aan te tonen waarom de exacte geboortedatum is vereist, en louter het geboortjaar, of een vooraf vastgestelde 'leeftijdscategorie' niet zou kunnen volstaan.

¹⁸ Voor meer informatie inzake 'direct marketing' en de regelgeving daaromtrent, zie de aanbeveling nr. 01/2020 van de Autoriteit betreffende de verwerking van persoonsgegevens voor direct marketingdoeleinden (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2020.pdf>) en de informatiefiche op de website van de Autoriteit (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/burger/thema-s/marketing>).

te schrappen uit de afschriften van de kiezerslijst die overeenkomstig artikel 20 LPKD worden meegedeeld.

d. Verzending van de kiezerslijsten aan de bureaus

27. Artikel 10 van het ontwerp wijzigt artikel 26 LPKD, teneinde de persoonsgegevens te preciseren die opgenomen zijn in de kiezerslijst die aan elke voorzitter van een stembureau wordt overgemaakt. Het betreft de achternaam, de voornaam of voornamen, het adres van de hoofdverblijfplaats, het rijksregisternummer en het volgnummer op de kiezerslijst van de kiezers van zijn stemafdeling. De Autoriteit neemt er akte van doch verwijst met betrekking tot het gebruik van het rijksregisternummer naar haar opmerkingen overeenkomstig punt 14 van dit advies.

e. De Samenstelling van de hoofdbureaus

28. Titel 8 van Deel 2 LPKD regelt de samenstelling van de hoofdbureaus van respectievelijk de gemeenten (hoofdstuk 1), de stadsdistricten (hoofdstuk 2), de kantons (hoofdstuk 3), de provinciedistricten (hoofdstuk 4) en de provincies (hoofdstuk 5).
29. Artikel 17 van het ontwerp vult artikel 37 LPKD aan, waarin is bepaald dat de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter, uiterlijk zes maanden voor de dag van de verkiezingen, hun voor- en achternaam, rijksregisternummer, functie, e-mailadres en telefoonnummer meedelen aan het Agentschap Binnenlands Bestuur, zodat dit agentschap met hen contact kan opnemen als dat nodig is voor de verkiezingsorganisatie. Er wordt op gespecificeerd dat *"de voormelde gegevens worden bewaard tot de dag waarop het gemeentelijk hoofdbureau zijn proces-verbaal heeft ondertekend, vermeld in artikel 160, tweede lid."* Dezelfde gegevens moeten worden overgemaakt door de secretaris van het gemeentelijk hoofdbureau die overeenkomstig artikel 37, §4, LPKD door de voorzitter wordt gekozen. Tot slot moet ook het gemeentelijk bestuurslid dat overeenkomstig artikel 37, §8, LPKD wordt belast met de coördinatie van de taken voor de organisatie van de verkiezingen zijn voor- en achternaam, rijksregisternummer, e-mailadres en telefoonnummer aan de voormelde entiteit overmaken. Deze gegevens worden bewaard tot de dag van de verkiezingen.
30. In overeenstemming met artikel 6.3 AVG moet het concrete doel waarvoor deze verplichte mededeling van persoonsgegevens plaatsvindt, in een formele wettelijke norm worden gespecificeerd. Naar oordeel van de Autoriteit gaat het hier naast het leggen van contacten met de betrokkenen (dat op heden als enige doeleinde wordt opgegeven), ook over de authenticatie van deze personen, de coördinatie van de verkiezingsorganisatie en, naar analogie met de federale

kieswetgeving, het beheer van de gebruikers en de toegangen tot de elektronische verkiezingsapplicatie die te hunner beschikking wordt gesteld voor de uitoefening van hun functie in de hoofdbureaus¹⁹. Hoewel de Autoriteit het gerechtvaardigd karakter van deze doeleinden niet betwist, is het zonder meer noodzakelijk om deze bijkomend in het ontwerp op te nemen, temeer daar het contacteren van de voormelde personen bezwaarlijk de verwerking van het rijksregisternummer noodzaakt²⁰.

31. De bovengenoemde bewaartermijnen geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen, doch lijkt het aangewezen om (minstens in de memorie van toelichting) te verduidelijken dat deze termijnen zowel minimaal als maximaal zijn.
32. Tot slot bepaalt het ontworpen artikel 37, §9, LPKD dat de gegevensverwerkingen vermeld in titel 8 van Deel 2 LPKD "*gebaseerd zijn op de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6.1, e) AVG*". De Autoriteit benadrukt dat het legaliteits- en voorzienbaarheidsbeginsel in principe niet vereist dat de concrete rechtsgrond voor de verwerking wordt geëxpliciteerd in de regelgeving. In bepaalde gevallen kan de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang immers worden gewaarborgd door de bepalingen van de AVG en de norm die deze taak toekent aan de verwerkingsverantwoordelijke. Het is daarentegen wel vereist om de onderscheiden doeleinden van deze taak van algemeen belang (te weten de coördinatie van de verkiezingsorganisatie) te identificeren en op te nemen in het ontwerp (zie hierboven, punt 30).
33. De bovenstaande opmerkingen gelden *mutatis mutandis* voor de artikelen 18 en 19 van het onderwerp, die soortgelijke wijzigingen doorvoeren aan respectievelijk de artikelen 38 (stadsdistricthoofdbureau) en 40 (provinciedistricthoofdbureau) LPKD.

f. Samenstelling van de stembureaus en telbureaus

34. Artikel 21 van het ontwerp wijzigt artikel 44 LPKD dat de modaliteiten vaststelt voor de opmaak van de lijsten met de personen die kunnen worden aangewezen om te zetelen in de stem- en telbureaus.

¹⁹ In dit verband verwijst de Autoriteit naar artikel 8, §3, vijfde lid, van de wet van 8 Augustus 1983, waaruit volgt: "*De aanbieder van een informaticatoepassing zoals bedoeld in het eerste en het tweede lid legt in een geëncrypteerd conversiebestand een link tussen het Rijksregisternummer en een identificatienummer eigen aan de aanbieder. De informatie uit dat conversiebestand mag enkel gebruikt worden voor het terugvinden van het identificatienummer eigen aan de aanbieder van de natuurlijke persoon die toegang wenst te krijgen tot de informaticatoepassing van de aanbieder van de informaticatoepassing of waarvan de gegevens worden uitgewisseld met een andere aanbieder van een informaticatoepassing.*"

²⁰ De Autoriteit herhaalt ook dat de verwerking van het Rijksregisternummer aan bijzondere voorwaarden is onderworpen. Zie in dat verband punt 14.

35. Hoewel het ontwerp niet als zodanig betrekking heeft op de wijze van vaststelling van de lijsten zoals bedoeld in artikel 44, §1, LPKD, in het bijzonder voor wat betreft de registratie van de categorieën van kiezers die een beroep uitoefenen in de zin van artikel 44, §1, tweede lid, LPKD, herneemt de Autoriteit volledigheidshalve haar opmerkingen overeenkomstig de punten 57 e.v. van haar advies nr. 209/2022.
36. Artikel 21 van het ontwerp voegt in eerste instantie een nieuw zevende lid toe aan artikel 44, §1, LPKD, dat bepaalt: *"De twee lijsten, vermeld in het eerste lid, vermelden voor elke kiezer de voornaam of voornamen en de achternaam, de geboortedatum en de hoofdverblijfplaats. De lijst, vermeld in het tweede lid, vermeldt naast de voormelde gegevens voor elke kiezer ook het beroep.* Gelet op het feit dat alleen personen die een beroep in de zin van het tweede lid van voormeld artikel uitoefenen, opgenomen kunnen worden in de lijst waaruit de voorzitters van de tel- en stembureaus en de bijzitters of plaatsvervangende bijzitters van de telbureaus worden geloot, vraagt de Autoriteit zich af waarom het noodzakelijk is om het effectieve beroep van die personen op de lijst te vermelden. Zulks lijkt immers onverenigbaar met het verplicht willekeurige karakter van de aanwijzing van die personen. De mededeling van het beroep moet bijgevolg achterwege worden gelaten. De overige persoonsgegevens geven daarentegen geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen betreffende de proportionaliteit van de verwerking.
37. Daarnaast wordt een nieuwe paragraaf 3 toegevoegd aan artikel 44 LPKD, waaruit volgt dat de gegevensverwerkingen in dit kader gebaseerd zijn op de vervulling van een taak van algemeen belang. Naar analogie met de opmerking overeenkomstig punt 32 van dit advies, is de Autoriteit van oordeel dat deze passage geen juridische meerwaarde heeft, daar er in het onderhavige geval geen twijfel bestaat over de rechtsgrond, noch over de onderliggende doeleinden van de verwerking(en).
38. Tot slot voorzien de artikelen 22 en 23 van het ontwerp, die respectievelijk de artikelen 47 en 50 LPKD wijzigen, in een recht voor de personen, met uitzondering van de personeelsleden van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten, provincies, gemeenten of OCMW 's, om te weigeren te zetelen in een stem- of telbureau wanneer ze kunnen aantonen dat ze al twee keer als lid van een stem- of telbureau gezeteld hebben (of wanneer dit volgt uit het bevolkingsregister²¹). Daarnaast wordt bepaald dat de magistraat, vermeld in artikel 24, eerste en tweede lid, LPKD, of zijn plaatsvervanger de lijst die de samenstelling van respectievelijk de tel- en stembureaus aangeeft aan het gemeentesecretariaat en aan de voorzitter van het hoofdbureau moet bezorgen, zodanig dat de voormelde entiteiten contact kunnen opnemen met de leden van

²¹ Het volgt uit de memorie van toelichting en artikel 79 van het ontwerp dat vanaf de verkiezingen in 2024 in het bevolkingsregister zal worden geregistreerd hoeveel keer iemand gezeteld heeft in een stem- of telbureau (met dien verstande dat deze praktijk in sommige gemeenten als gangbaar is). De Autoriteit is evenwel geen voorstander van dit voornemen. Zie in dat verband punt 64 van dit advies en de punten 88 – 90 van advies nr. 209/2022.

de tel- en stembureaus als dat nodig is voor de verkiezingsorganisatie. Deze lijsten vermelden de voornaam of voornamen, de achternaam en het adres van de voorzitters en bijzitters. De bepalingen die daarentegen voorzagen dat deze lijsten voor iedereen ter inzage moeten worden gelegd op het gemeentesecretariaat, worden geschrapt. De Autoriteit formuleert dienaangaande geen bijkomende opmerkingen.

g. Indiening van de kandidatenlijsten

39. Artikel 31 van het ontwerp wijzigt artikel 71 LPKD dat betrekking heeft op de modaliteiten van de voordrachtsakte van kandidaten voor de verkiezingen. In eerste instantie wordt een nieuw derde lid ingevoegd dat een recht toekent aan de kandidaat van wie de achternaam samengesteld is uit twee of meer afzonderlijke namen, om op de voordrachtsakte te vermelden met welke naam hij op het stembiljet vermeld wil worden. Zulks is relevant voor de kandidaten met een samengestelde achternaam, wanneer slechts een deel daarvan bekend staat bij het publiek, en de vermelding van de samengestelde naam aldus tot verwarring zou kunnen leiden bij de kiezers. De Autoriteit neemt er akte van.
40. Vervolgens wordt het oude derde lid (nieuw vierde lid) van datzelfde artikel als volgt gewijzigd: *“De voordrachtsakte vermeldt ook de voor- en achternaam, **het rijksregisternummer**, de hoofdverblijfplaats, **de nationaliteit** en de handtekening van de kiezers die de kandidaten voordragen, of van het aftredend raadslid dat de kandidaten voordraagt.”* Deze bepaling kadert binnen de verplichting overeenkomstig artikel 69 LPKD om de voordrachtsakten van de kandidaten te laten ondertekenen door, hetzij een aftredend gemeenteraadslid, hetzij door X aantal gemeenteraadskiezers, waarbij X afhankelijk is van de grootte van de gemeente²².
41. Gelet op het doeleinde van de onderliggende verwerking, te weten de indiening en registratie van de voordrachtsakten van kandidaten, en de bijzondere voorwaarden die gelden voor de verwerking van het rijksregisternummer, is de Autoriteit van oordeel dat de verwerking van het rijksregisternummer en de nationaliteit van de ondertekenende gemeenteraadskiezers geenszins proportioneel of noodzakelijk is. De voor- en achternaam, de hoofdverblijfplaats en de handtekening van deze personen kunnen zonder meer volstaan om in een eerste fase te

²² Uittreksel artikel 69 LPKD:

1° in de gemeenten van 20.000 inwoners en meer, door ten minste 100 gemeenteraadskiezers;

2° in die van 10.000 tot 20.000 inwoners, door ten minste 50 gemeenteraadskiezers;

3° in die van 5000 tot 10.000 inwoners, door ten minste 30 gemeenteraadskiezers;

4° in die van 2000 tot 5000 inwoners, door ten minste 20 gemeenteraadskiezers;

5° in die van 500 tot 2000 inwoners, door ten minste 10 gemeenteraadskiezers;

6° in die van minder dan 500 inwoners, door ten minste 5 gemeenteraadskiezers.”

onderzoeken of de kandidaten, en de lijst waarop zij staan, beantwoorden aan de decretale voorwaarden waaraan zij moeten voldoen. Daarenboven stelt de Autoriteit vast dat op heden niet wordt voorzien in een maximale bewaartermijn voor de voormelde gegevens (en bij uitbreiding, de voordrachtsakten in hun geheel). De Autoriteit brengt in herinnering dat het in het licht van artikel 6.3 AVG, in samenlezing met artikel 22 Grondwet, verplicht is om een maximale bewaartermijn voor de te verwerken gegevens vast te stellen, rekening houdend met de onderscheiden doeleinden en categorieën van gegevens, of toch minstens om de criteria op te nemen die toelaten deze maximale termijn(en) te bepalen. De betrokken passage moet aldus nuttig gewijzigd worden in die zin. Indien de adviesaanvrager echter vasthoudt aan zijn voornemen om deze gegevens stelselmatig te verwerken, zal het zonder meer noodzakelijk zijn om deze instandhouding te motiveren en om aan te tonen dat deze verwerking voldoet aan het proportionaliteits- en noodzakelijkheidsbeginsel (in het bijzonder rekening houdend met de voorwaarden neergelegd in artikel 87 AVG).

42. Ten derde wordt een zesde lid toegevoegd aan artikel 71 LPKD, dat luidt als volgt: *"De verwerking van persoonsgegevens, vermeld in deze titel, is gebaseerd op de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, meer bepaald de indiening van de Pagina 13 van 56 voordrachtsakten van kandidaten. De verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken als vermeld in artikel 9, lid 1, van de voormelde verordening, is gebaseerd op artikel 9, lid 2, e), van de voormelde verordening."* Opnieuw onderstreept de Autoriteit dat de expliciete vermelding van de rechtsgrond, dan wel de uitzonderingsgrond in de zin van artikel 9.2 AVG, waarop de verwerkingen worden gestoeld, *in casu* geen juridische meerwaarde biedt. Bovendien merkt de Autoriteit op dat er met betrekking tot de gegevens die beschouwd moeten worden als 'politieke opvattingen' van de **kandidaten** (doch niet van de gemeenteraadskiezers die een kandidaat voordragen) sprake is van persoonsgegevens die logischerwijze door de betrokkene zelf openbaar zijn gemaakt²³ (en dat de verwerking van die gegevens derhalve gestoeld kan worden op artikel 9.2.e) AVG). De betrokken passage kan geschrapt worden. Niets belet evenwel om ten algemene titel te verduidelijken in de memorie van toelichting dat de gegevensverwerkingen uit hoofde van het ontwerp gesteund worden op de vervulling van een taak van algemeen belang dat aan de onderscheiden verwerkingsverantwoordelijken is opgedragen, en dat er voor de verwerkingen van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken een uitzonderingsgrond in de zin van artikel 9.2 AVG voorhanden is, namelijk 9.2.e) AVG ten aanzien van de verkiezingskandidaten, en 9.2.g) AVG ten aanzien van sommige kiezers (op voorwaarde dat in de regelgeving de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke

²³ De kandidaatstelling voor verkiezingen is immers vrijblijvend, en vereist *de facto* een kennisgeving van politieke opvattingen.

maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene).

43. Tot slot wordt een zevende lid toegevoegd aan artikel 71 LPKD, luidende: *"De persoonsgegevens van de kandidaten, met uitzondering van het rijksregisternummer, kunnen voor historisch onderzoek ter beschikking gesteld worden aan universiteiten, hogescholen of erkende onderzoeksinstituten die daarvoor een aanvraag indienen. Bij de voormelde aanvraag wordt een nauwkeurig omschreven onderzoeksproject gevoegd dat aan al de volgende voorwaarden voldoet:*
- 1° het beantwoordt aan de geldende wetenschappelijke normen;*
 - 2° het bevat een gedetailleerde opsomming van de te raadplegen reeks gegevens;*
 - 3° het beschrijft de analysemethoden;*
 - 4° het bevat een motivering waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van, in eerste orde, geanonimiseerde of, in tweede orde, gepseudonimiseerde gegevens."*
44. Met betrekking tot de verdere verwerking met het oog op of historisch onderzoek brengt de Autoriteit in herinnering dat krachtens artikel 89.1 AVG dergelijke verwerkingen moeten worden omkaderd door passende technische en organisatorische maatregelen. Bovendien, wanneer deze doeleinden kunnen worden bereikt door latere verwerkingen die geen of niet langer een identificatie van de betrokkenen toelaat, dient op deze wijze te werk te worden gegaan.
45. De verdere verwerking van persoonsgegevens voor historisch onderzoek gebeurt dus bij voorkeur aan de hand van anonieme gegevens²⁴. Indien het niet mogelijk is om met anonieme gegevens het beoogde verwerkingsdoeleinde te bereiken, kunnen gepseudonimiseerde²⁵ persoonsgegevens worden gebruikt. Indien ook deze niet toelaten het beoogde doeleinde te verwezenlijken kunnen, slechts in laatste instantie, ook niet-gepseudonimiseerde persoonsgegevens worden aangewend. In dit verband herhaalt de Autoriteit dat de identificatie van een persoon niet enkel slaat op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking. Derhalve, rekening houdend met de definitie van persoonsgegevens in artikel 4, 1), van de AVG²⁶, moet

²⁴ Anonieme gegevens: informatie die niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon kan worden gekoppeld (art. 4.1) AVG, a contrario).

²⁵ *"Pseudonimisering: het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld."* (zie artikel 4.5) AVG).

²⁶ Namelijk: *«alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene"); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identificator of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon».*

ervoor worden gezorgd dat aan de vereiste hoge normen voor anonimisering wordt voldaan²⁷ en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd. De verwerking van dergelijke gegevens, zelfs al zijn ze gepseudonimiseerd, moet immers worden beschouwd als een verwerking van persoonsgegevens in de zin van de AVG.

46. Uit het voorgaande volgt dat wanneer er sprake is van pseudonimisering (en niet anonimisering), er moet worden verwezen naar het verslag van het Europees Agentschap voor Cyberbeveiliging betreffende technieken en goede praktijken voor pseudonimisering²⁸ en dat de verdere verwerkingen moeten worden omkaderd met alle vereiste waarborgen en bovendien moeten voldoen aan de heersende beginselen ter zake.
47. Artikel 32 van het ontwerp wijzigt artikel 77 LPKD, en voorziet dat voortaan ook de voor- en achternaam en de hoofdverblijfplaats van de (plaatsvervangende) getuigen op de voordrachtsakte moeten worden vermeld. Vanuit democratisch oogpunt moet elke deelnemende lijst het recht hebben om toezicht te houden op het eerlijke en correcte verloop van de vergaderingen van het gemeentelijk hoofdbureau. Dit wordt bewerkstelligd door de aanduiding van getuigen die deze vergaderingen kunnen bijwonen. In dit verband is de registratie van de voormelde gegevens noodzakelijk om dit doeleinde te bereiken. De Autoriteit neemt er akte van. Het ontworpen tweede lid van artikel 77 LPKD (dat opnieuw de rechtsgrond van de verwerking expliciteert) kan geschrapt worden (zie in dat verband evenwel de toelichting bij punt 42 *in fine*).

h. Einde van de stemming

48. Artikel 56 van het ontwerp wijzigt artikel 143 LPKD, zodanig dat de voorzitter van het stembureau, na de sluiting van het stemlokaal, een lijst moet opstellen van de kiezers die een volmacht hebben uitgeoefend voor een andere kiezer, op basis van de volmachten, vermeld in artikel 135, §2, 1^o²⁹, LPKD. De memorie van toelichting verduidelijkt in dat verband dat deze lijst, die overeenkomstig artikel 145 LPKDD aan de provinciegouverneur wordt overgemaakt, toelaat om *“na de verkiezingen een controle te kunnen doen op het uitoefenen van meer dan 1 volmacht door misbruik te maken van duplicaten van de uitnodigingsbrieven.”* De Autoriteit is van oordeel dat dit doeleinde, en de in dat kader voorziene gegevensverwerkingen als legitiem kunnen worden beschouwd.

²⁷ Voor meer informatie, zie de opinie 5/2014 (WP216) m.b.t. anonimiseringstechnieken, van de Groep 29, de rechtsvoorganger van de EDPB. Te raadplegen via: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf.

²⁸ ENISA: <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>;

²⁹ Een volmacht kan enkel worden afgeleverd overeenkomstig de voorwaarden neergelegd in artikel 56 LPKD.

49. Om dezelfde redenen als vermeld bij de bovenstaande wijziging van artikel 143 LPKD en de wijziging van artikel 50, zesde lid, LPKD (zie *supra* punt 38), wordt in artikel 145, eerste lid, LPKD een punt 7° (betreffende de lijst van kiezers die een volmacht hebben uitgeoefend voor een andere kiezer) en een punt 8° (betreffende de lijst met de samenstelling van het stembureau) toegevoegd. Deze wijzigingen lijken noodzakelijk teneinde de consistentie van de regelgeving te verzekeren, en behoeven bijgevolg geen opmerkingen. Dit geldt *mutatis mutandis* voor de wijzigingen die overeenkomstig artikel 61 van het ontwerp worden aangebracht in artikel 158, §2, LPKD.

i. Verkiezingsuitgaven

50. Titel 1 van Deel 4 LPKD regelt de modaliteiten in verband met de verkiezingsuitgaven. De artikelen 190 en 191 LPKD bepalen respectievelijk de maximale uitgaven voor verkiezingspropaganda op gewestelijk en lokaal vlak. In de daaropvolgende artikels wordt gepreciseerd welke handelingen aangemerkt moeten worden als verkiezingspropaganda, en welke de verboden of gereglementeerde propagandamiddelen zijn.

51. Afdeling 5 van de voormelde Titel 1 bepaalt vervolgens onder welke voorwaarden de politieke partijen en de lijsttrekkers hun uitgaven voor verkiezingspropaganda en de herkomst van hun geldmiddelen moeten aangeven.

52. In eerste instantie wordt in de artikelen 196 en 197 LPKD gepreciseerd dat de politieke partijen en de lijsttrekkers, voor giften (natuurlijke personen) en sponsoring (ondernemingen³⁰) van meer dan 125 euro, de voor- en achternaam, het adres van de hoofdverblijfplaats en de grootte van de gift van natuurlijke personen moeten registreren, en de naam, in voorkomend geval het ondernemingsnummer, de rechtsvorm, het adres van de zetel of hoofdverblijfplaats en het bedrag van de sponsoring van ondernemingen³¹.

53. In het licht van de controle en het toezicht op de verkiezingsuitgaven is de Autoriteit van oordeel dat de registratie van deze gegevens en de mededeling ervan aan (afhankelijk van het geval) de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en de

³⁰ Volledigheidshalve brengt de Autoriteit in herinnering dat overeenkomstig artikel 1 AVG, gelezen in het licht van overweging 14 AVG, de door de AVG geboden bescherming betrekking heeft op natuurlijke personen en zich aldus niet uitstrekt tot de verwerking van gegevens over rechtspersonen en, meer concreet, als rechtspersonen gevestigde ondernemingen. Zodoende heeft dit advies louter betrekking op de verwerking van gegevens van natuurlijke personen die door de bepalingen van het ontwerp worden gevat, voor zover die verwerkingen aangemerkt moeten worden als een verwerking van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 2 en 3 AVG. Dit doet evenwel geen afbreuk aan de bescherming die rechtspersonen desgevallend genieten krachtens de artikelen 7 en 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Hoewel de verwerking van gegevens van als rechtspersonen gevestigde ondernemingen buiten het toepassingsgebied van de AVG valt, moet in rekening worden gebracht dat voor de toepassing van het economisch recht ook natuurlijke personen gekwalificeerd kunnen worden als onderneming (in welk geval de AVG wel van toepassing is).

³¹ Op heden wordt louter voorzien dat de 'identiteit' van de natuurlijke persoon of de 'onderneming' moet worden geregistreerd.

Controlecommissie Verkiezingsuitgaven niet verder gaat dan wat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van voormeld doeleinde.

54. Ten tweede wordt artikel 197, §2, LPKD als volgt gewijzigd (onderlijning door de Autoriteit): *"De aangiften, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, worden vanaf de eenendertigste dag na de verkiezingen gedurende tien dagen ter inzage gelegd, zodat iedereen kan nagaan of elke lijst en elke kandidaat de regels inzake uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen heeft nageleefd, kandidaten in staat worden gesteld om op basis van deze gegevens een bezwaar in te dienen conform artikel 22 en 23 van het decreet betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, en eenieder in staat wordt gesteld om op basis van deze gegevens een klacht in te dienen conform artikel 201 van dit decreet.*
Het inzagerecht wordt alleen gebruikt voor de doeleinden, vermeld in het eerste lid."
55. Ter zake verduidelijkt de memorie van toelichting dat de controle op de verkiezingsuitgaven gebeurt door inzage te verlenen in de aangiften van de verkiezingsuitgaven en door te voorzien in een mogelijkheid voor andere kandidaten om bezwaar in te dienen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of klacht in te dienen bij de procureur des Konings. Het inzagerecht behoort toe aan iedereen en mag voor geen andere doeleinden worden gebruikt. Het inzagerecht houdt geen recht op een afschrift in. Het lijkt aangewezen om te specificeren waar het recht op inzage uitgeoefend kan worden; in tegenstelling immers tot de huidige paragraaf 3 van artikel 197 LPKD, wordt niet vermeld waar de aangiften ter inzage worden gelegd. Betreffende de modaliteiten van de inzage verwijst de Autoriteit naar de bespreking van het ontworpen artikel 201/2 LPKD hieronder.
56. Tot slot wordt in dat verband een nieuw artikel 201/2 LPKD ingevoegd, dat betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens: *"§1 De rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is, verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196 en 198 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.*
De Raad voor Verkiezingsbetwistingen verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om zijn opdrachten, vermeld in artikel 197 en 199 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.
De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven verwerkt als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, de persoonsgegevens die nodig zijn om haar opdrachten, vermeld in artikel 196, 197 en 200 van dit decreet, te kunnen uitoefenen.

De maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens, vermeld in het eerste tot en met derde lid, bedraagt 210 dagen na de verkiezingen.

De Vlaamse Regering kan een entiteit aanwijzen als medeverwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens in de meldingen, vermeld in artikel 197, §1.

§2. De verwerking van persoonsgegevens, vermeld in deze titel, is gebaseerd op de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, meer bepaald de controle op de uitgaven voor verkiezingspropaganda en verboden propagandamiddelen. Als de verwerking betrekking heeft op politieke opvattingen als vermeld in artikel 9, lid 1, van de voormelde verordening, is die gebaseerd op artikel 9, lid 2, g), van de voormelde verordening.

§3. Conform de bepalingen van dit decreet worden de persoonsgegevens verwerkt van:

- 1° de voorzitters van de politieke partijen en hun gemandateerden;*
- 2° de lijsttrekkers en hun gemandateerden;*
- 3° de kandidaten;*
- 4° de schenkers van giften van 125 euro en meer;*
- 5° de sponsors die gesponsord hebben voor een bedrag van 125 euro en meer.*

Conform de bepalingen van dit decreet worden in het bijzonder de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerkt:

- 1° contactgegevens en identificatiegegevens;*
- 2° het rijksregisternummer;*
- 3° de lijstnaam van de lijst waarop de naam van een kandidaat voorkomt, vermeld in artikel 76.*

De verwerkte persoonsgegevens kunnen in het bijzonder in de gevallen, vermeld in artikel 201 en 201/1, meegedeeld worden aan:

- 1° de procureur des Konings;*
- 2° de Raad van State.*

§4. De inzage, vermeld in artikel 197, §2, en in artikel 198, §2, derde lid, geldt niet voor de contactgegevens, vermeld in paragraaf 3, tweede lid, 1°, en het rijksregisternummer van de categorieën van personen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 1° tot en met 3°."

57. Vooreerst, betreffende de aanduiding van de onderscheiden verwerkingsverantwoordelijken (§1, leden 1 – 3), is de Autoriteit van oordeel dat deze aanduidingen in overeenstemming zijn met de rol die deze actoren in de praktijk (nu reeds) opnemen. Zulks doet evenwel geen afbreuk aan de verantwoordingsplicht overeenkomstig artikel 5.2 AVG in hoofde van de politieke partijen, de lijsttrekkers en de kandidaten voor de registratie en overdracht (lees: verwerking) van de persoonsgegevens van hun schenkers en, in voorkomend geval, hun sponsors. Vervolgens, in de mate dat het vijfde lid van de voormelde paragraaf 1 betrekking heeft op de aanduiding van een gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 26 AVG voor de

gegevensverwerkingen overeenkomstig artikel 197, §1, LPKD, verzoekt de Autoriteit om dit expliciet te vermelden. De term 'medeverwerkingsverantwoordelijke' komt immers niet voor in de AVG, en zou aldus tot verwarring kunnen leiden.

58. De Autoriteit formuleert geen opmerkingen bij de bewaartermijn van 210 dagen na de verkiezingen voor de persoonsgegevens die in het kader van de aangifte van de uitgaven voor de verkiezingen worden verwerkt (§1, vierde lid). Deze termijn, zoals dit volgt uit de memorie van toelichting, is immers noodzakelijk voor de bovengenoemde controle-instanties in het kader van hun toezichts- en controlebevoegdheden.
59. Betreffende de vermelding van de rechtsgrond, de categorieën van betrokkenen, de te verwerken categorieën van persoonsgegevens en de mogelijke gegevensmededelingen (§§ 2 – 3), is de Autoriteit van oordeel dat de geïndiceerde bepalingen geen juridische meerwaarde bieden, en daarenboven de nauwkeurigheid en voorzienbaarheid van de regelgeving in hoofde van de betrokkenen in gedrang brengen³². De volgende punten moeten daartoe in rekening worden gebracht:
- 1) de Autoriteit herhaalt nogmaals dat voor gegevensverwerkingen die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van (zwaarwegend) algemeen belang, in de mate dat de publieke taken door de decreetgever op zodanige wijze zijn omschreven en afgebakend dat de doeleinden van deze verwerkingen als welbepaald en uitdrukkelijk kunnen worden beschouwd (zoals *in casu* het geval is), het niet systematisch nodig is om deze rechtsgrond expliciet te vermelden (zie in dat verband evenwel de toelichting bij punt 42 *in fine*);
 - 2) uit de lezing van de artikelen 196 en 197 LPKD volgt ondubbelzinnig welke de categorieën van betrokkenen zijn, en in welke context hun gegevens zullen worden verwerkt. Bovendien is het in hoofde van de schenkers en de sponsors reeds duidelijk welke gegevens in dat verband moeten worden verwerkt;
 - 3) de 'catch-all' bepaling neergelegd in paragraaf 3 doet aldus eerder afbreuk aan de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen (in het bijzonder het principe van minimale gegevensverwerking), aangezien er geen verband wordt gelegd tussen de onderscheiden categorieën van betrokkenen en de te verwerken categorieën van persoonsgegevens (uit de lezing van deze bepaling zou immers kunnen worden afgeleid dat een schenking of sponsoring ook aanleiding geeft tot een verwerking van het rijksregisternummer van de schenker of sponsor) en de categorieën van

³² Dit gebrek aan nauwkeurigheid en voorzienbaarheid vloeit in eerste instantie voort uit het feit dat er een belangrijke discrepantie bestaat tussen enerzijds de artikelen 196 en 197 LPKD en het ontworpen artikel 201/2 met betrekking tot de te verwerken categorieën van persoonsgegevens (in het bijzonder daar uit het laatstgenoemde artikel zou kunnen worden afgeleid dat het doen van een schenking de verwerking van het rijksregisternummer noodzaakt, in tegenstelling tot hetgeen volgt uit de artikelen 196 en 197). In het algemeen benadrukt de Autoriteit dat omvattende bepalingen of hoofdstukken inzake gegevensbescherming niet noodzakelijk een hoge mate van bescherming bieden, in het bijzonder wanneer dergelijke bepalingen of hoofdstukken betrekking hebben op een groot aantal verwerkingen (met verschillende doeleinden, betrokkenen, en te verwerken gegevenscategorieën).

persoonsgegevens onder paragraaf 3, tweede lid, 1° ('contactgegevens en identificatiegegevens') niet noodzakelijkerwijs overeenstemmen met de persoonsgegevens vermeld in de artikelen 196 en 197 (zie punt 52) (hetgeen bovendien twijfels doet ontstaan over de modaliteiten van de inzage overeenkomstig de artikelen 197, §2, en 198, §2, derde lid, LPKD);

- 4) de voorwaarden en de modaliteiten van de gegevensoverdracht aan de procureur des Konings en de Raad van Staat volgen reeds ondubbelzinnig uit de artikelen 201 en 201/1 LPKD.

60. De Autoriteit verzoekt aldus om de betrokkenen paragrafen twee en drie te schrappen, met dien verstande dat in de artikelen 196 en 197 moet worden gepreciseerd welke (categorieën van) persoonsgegevens (in het bijzonder in de mate dat de verwerking van het rijksregister wordt voorzien) van de voorzitters van de politieke partijen en hun gemandateerden, de lijsttrekkers en hun gemandateerden en de kandidaten bij de aangifte van de verkiezingsuitgaven zullen worden verwerkt.

61. Tot slot voorziet de ontworpen paragraaf 4 dat de inzage overeenkomstig de artikelen 197, §2, en 198, §2, derde lid, LPKD niet geldt voor de *"de contactgegevens, vermeld in paragraaf 3, tweede lid, 1°, en het rijksregisternummer van de categorieën van personen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 1° tot en met 3°."* Vooreerst, ten algemene titel, merkt de Autoriteit op dat de inzage geen betrekking kan hebben op de persoonsgegevens van schenkers of, in voorkomend geval, sponsors. Het valt immers niet te rechtvaardigen dat natuurlijke personen worden lastiggevallen door politieke tegenstanders of andere derden onder het mom van 'controle van de verkiezingsuitgaven', in het bijzonder daar de verwerking van deze gegevens in beginsel verboden is op grond van artikel 9.1 AVG. Het recht van politieke partijen of andere derden om inzage te krijgen in de uitgaven van politieke tegenstanders weegt niet op tegen het recht op bescherming van gegevens waaruit politieke opvattingen blijken in hoofde van natuurlijke personen schenkers/sponsors. Zulks doet uiteraard geen afbreuk aan de controle- en toezichtsbevoegdheden die krachtens het LPKD aan de rechtbank van eerste aanleg, de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven, de procureur des Konings en de Raad van State worden toegekend. Daarnaast, in lijn met hetgeen werd uiteengezet in de punten 59 – 60 hierboven, is het niet duidelijk op welke wijze de notie 'contactgegevens en identificatiegegevens' zich verhoudt tot de gegevens vermeld in de ontworpen artikelen 196, §1, derde lid, en 197, §1, derde lid, LPKD³³. Het is zonder meer noodzakelijk om de betrokken paragraaf in overeenstemming

³³ Dit geldt zowel voor de schenkers en de sponsors, als voor de voorzitters van de politieke partijen en hun gemandateerden, de lijsttrekkers en hun gemandateerden en de kandidaten (ten aanzien van wie het op heden niet duidelijk is welke gegevens zullen worden verwerkt bij de aangifte van hun verkiezingsuitgaven).

te brengen met de aldaar gebruikte terminologie, zodat het voor alle betrokkenen duidelijk is welke gegevens voor inzage ter beschikking zullen worden gesteld.

j. De kosten van de verkiezingen

62. In artikel 261, §2 LPKD, dat betrekking heeft op de verdeling van de kosten van de verkiezingen tussen de provincies en de gemeenten, wordt een tweede en derde lid ingevoegd, die luiden als volgt: *"(...) Voor de betaling van de presentiegelden en vergoedingen, vermeld in het eerste lid, 1°, 2°, 5° en 6°, is de provincie gemachtigd om de voor- en achternaam, het rijksregisternummer en het bankrekeningnummer van de aanvragers te registreren en de voormelde gegevens te bewaren tot twaalf maanden na de dag van de verkiezingen. De voormelde gegevens mogen aan een dienstverlener bezorgd worden met het oog op de voormelde uitbetaling. Met uitzondering van het bankrekeningnummer bezorgt de provincie de gegevens, vermeld in het tweede lid, die betrekking hebben op een aanvrager van een presentiegeld, aan de gemeente waar de voormelde aanvrager zijn verblijfplaats heeft. De gemeente registreert in het bevolkingsregister hoeveel keer de aanvrager in een stem- of telbureau gezeteld heeft. De voormelde informatie wordt door de gemeente bewaard tot de aanvrager overleden is."*
63. De Autoriteit is met betrekking tot de initiële registratie van oordeel dat de voormelde persoonsgegevens noodzakelijk en proportioneel zijn voor de beoogde doeleinden, met name de uitbetaling van de geviseerde presentiegelden en vergoedingen. In de mate dat de provincies evenwel instaan voor de identificatie en authenticatie van de rechthebbenden (aan de hand van het rijksregisternummer), is het geenszins noodzakelijk om ook het rijksregisternummer te bezorgen aan de dienstverlener die wordt belast met de uitbetaling (ook al is er louter sprake van een verwerkersrelatie). Het is dienaangaande ook raadzaam te voorzien in een specifieke machtiging voor de provincies om het rijksregisternummer in deze context te gebruiken, waarbij het legitieme en concrete gebruik van dat nummer wordt gespecificeerd overeenkomstig de voorschriften inzake het gebruik van unieke identificatienummers. Voor het overige neemt de Autoriteit akte van de voorziene bewaartermijn van 12 maanden tot na de dag van de verkiezingen.
64. Betreffende de vermelding van het aantal keer dat een bepaalde persoon heeft gezeteld in een stem- of telbureau in het bevolkingsregister herneemt de Autoriteit in eerste instantie haar opmerkingen overeenkomstig de punten 88 – 90 van advies nr. 209/2022. Zoals daar reeds werd neergelegd, is het gelet op het doeleinde van deze informatie in beginsel niet aangewezen om deze op te nemen in het bevolkingsregister, dat immers breed raadpleegbaar is voor diverse doeleinden die geen verband houden met de organisatie van verkiezingen. De voorziene wijziging valt evenwel te rechtvaardigen indien de toegang tot deze gegevens beperkt zou blijven tot de

ambtenaren (of instanties) die belast zijn met de samenstelling van de stem- of telbureaus. Daarenboven, door te kiezen voor een registratie in het bevolkingsregister in plaats van het Rijksregister, of – idealiter – een vermelding van die informatie in de toepassing 'Mijn Dossier'³⁴, zullen burgers die regelmatig verhuizen het moeilijker hebben om aan te tonen dat zij reeds gezeteld hebben in een stem- of telbureau³⁵. Het verdient aanbeveling om de uitgewerkte regelgeving te herzien in het licht van de bovenstaande opmerkingen.

65. Tot slot kan de ontworpen paragraaf 4 van artikel 261 LPKD (betreffende de vermelding van de rechtsgrond) geschrapt worden (zie in dat verband evenwel de toelichting bij punt 42 *in fine*).

k. Wijzigingen aan het digitaal kiesdecreet van 25 mei 2012 (hierna: DKD)

66. Ten algemene titel verzoekt de Autoriteit om in de ontworpen artikelen 9, §4, tweede lid, en 11, §4, derde lid, DKD de vermelding van de rechtsgrond van de gegevensverwerkingen te schrappen (zie in dat verband evenwel de toelichting bij punt 42 *in fine*).

67. Inzake de verwerking van persoonsgegevens van de coördinator zoals bedoeld in artikel 11, §1, eerste lid, DKD verwijst de Autoriteit naar haar opmerkingen overeenkomstig de punten 29 – 31 van dit advies.

68. Tot slot stelt de Autoriteit vast dat de wijzigingen aan de artikelen 23, §2, en 26, §1 DKD louter technisch van aard zijn, en beogen het DKD in overeenstemming te brengen met het LPKD.

OM DEZE REDENEN, de Autoriteit,

is van oordeel dat de volgende wijzigingen aan het ontwerp zich opdringen:

- ten algemene titel, schrappen van de bepalingen die 'voor de uitvoering van een taak van (zwaarwegend) algemeen belang' expliciet als rechtsgrond voor de gegevensverwerkingen vermelden (punten 32, 37, 59, 65 en 66);
- verduidelijken dat de raadpleging van het extractiebestand door de gemeenten voor de samenstelling van de kiezerslijsten enkel betrekking heeft op de gegevens van de stemgerechtigden in de eigen gemeente (punten 8 – 9);

³⁴ Mijn Dossier is de toepassing die wordt gehouden door de FOD Binnenlandse Zaken waarmee burgers hun persoonlijk dossier in het Rijksregister kunnen raadplegen.

³⁵ Dit geldt in het bijzonder gelet op de (zeer) korte termijn waarbinnen een attestering of een rekeninguittreksel waaruit de betaling van het presentiegeld blijkt ter bewijs moeten worden voorgelegd.

- de onderlinge verhouding tussen de gemeenten en de diensten van het Rijksregister met betrekking tot de samenstelling van kiezerslijsten specifïeren (punt 11);
- de doeleinden van de registratie van de geboortedatum en het rijksregisternummer in de kiezerslijsten vaststellen (punten 13 – 14);
- motiveren van het voornemen om de (exacte) geboortedatum te vermelden op de kiezerslijsten die ter beschikking worden gesteld van de politieke partijen en de kandidaten, dan wel de vermelding van voormeld informatiegegeven schrappen (punt 23);
- voorzien in een procedure voor de uitoefening van het recht van bezwaar van de betrokkenen tegen gegevensverwerkingen voor direct marketing doeleinden (punten 25 – 26);
- specifïeren van de doeleinden van de gegevensverwerkingen inzake de samenstelling van de hoofdbureaus, en de stem- en telbureaus (punten 28 – 33 en 67);
- schrapping van het beroep uit de lijsten die worden opgesteld in het kader van de samenstelling van de stem- en telbureaus (punt 36);
- schrappen van de verplichting om in de voordrachtakte het rijksregisternummer en de nationaliteit van kiezers die een kandidaat voordragen te registreren (punt 41);
- een bewaartermijn vaststellen voor de voordrachtsakten (punt 41);
- de bepalingen van Titel 1 van Deel 4 LPKD, met betrekking tot de aangifte van de verkiezingsuitgaven, moet nuttig gewijzigd worden overeenkomstig hetgeen uiteengezet werd in de punten 54 – 61;
- schrappen van het voornemen om in het kader van de uitbetaling van presentiegelden en vergoedingen het rijksregisternummer van de begunstigden over te maken aan de dienstverlener (punt 63);
- herzien van de verplichting om het aantal keer dat een dat een persoon gezeteld heeft in een stem- of telbureau te registreren in het bevolkingsregister (punt 64).

Voor het Kenniscentrum,
 (get.) Cédrine Morlière, Directeur